

■ ■ ■ månadens epiztel

I Epizteln beskrivs denna gång bland annat mjältbrandsvaccinationen i Örebro län, färskfoder till

hund som smittkälla för VTEC och stadsduvor med duvpest. Texten är ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

MJÄLTBRANDSVACCINATION

Som ett led i bekämpningen av mjältbrandsutbrottet i Örebro län vaccineras nu djuren i de drabbade besättningarna. Det vaccin som används är producerat i USA, och har där använts sedan 1950-talet med mycket goda resultat.

Vaccinationsstrategin genomförs i två faser. Under hösten 2011 vaccineras samtliga nötkreatur i de besättningar där kliniska fall av mjältbrand har förekommit, samt ett mindre antal nötkreatur som har betat på marker som är direkt angränsande till de smittade betesområdena. Inför betessäsongen 2012 kommer samtliga djur som ska beta inom det område, där det bedöms finnas en viss risk för vattenburen spridning av sporer från den ursprungliga smittkällan att vaccineras. Vaccinationsprogrammet bekostas av statliga medel. Krav om vaccination av betande djur kommer att kvarstå i fem år på de marker som ligger närmast smittkällan, samt i tre år för omkringliggande betesmarker.

Den epizootigrav från 1940-talet som tros vara orsak till utbrottet är nu åtgärdad och det är därmed fritt för människor att vistas i naturreservatet.

RISK FÖR VTEC I FÄRSKFODER TILL HUND

Under sommaren har riskerna med VTEC i färskfoder till hund uppmärksamats. Färskfoder från en och samma fodertillverkare har under 2011 varit misstänkt som en smittkälla i smittspårning vid två helt skilda utbrott av VTEC O103. Bakterien har dock inte kunnat påvisas vid extra offentlig kontroll på den tillverkande foderanläggningen.

Hundar uppvisar normalt inte symtom vid infektion med VTEC. Vid hantering eller lagring av färskfoder i en kyl där även livsmedel förvaras finns dock uppenbar risk för att smitta överförs från fodret till livsmedel och i förlängningen människor. Småbarn bör hindras från att komma åt matskålar med färskfoder.

Färskfoder tillverkas genom att råa slaktbiprodukter mals och fryses in i plastförpackningar, kallade korvar. God hygien vid tillverkningen och frys- eller kylagring av färdig produkt är nödvändig. De animaliska biprodukter som får ingå ett obearbetat sällskapsdjursfoder finns angivna i EUs lagstiftning om animaliska biprodukter (förordningen (EG) nr 1069/2009). Förenklat kan man säga att endast material från till synes friska djur från nor-

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Färskfoder till hund från en och samma fodertillverkare har under 2011 varit misstänkt som smittkälla för VTEC O103 vid två skilda utbrott.

malslakten får användas. Väm används ofta som råvara till färskfoder. Det är därför inte osannolikt att oönskade bakterier följer med till fodret. Färskfoder har kort hållbarhet och öppnade förpackningar måste användas innan utsatt förbrukningsdag.

AKTUELLA VTEC-UTREDNINGAR

I de fall smittskyddsläkare misstänker en koppling mellan ett EHEC-fall och djur kontaktas länsveterinär och Jordbruksverket. Under sensommaren och tidig höst har fyra gårdar provtagits efter misstanke om koppling mellan djur och människa. Två av gårdarna har nu avskrivits eftersom man inte har kunnat isolera smittan från djuren på dessa gårdar. En mindre gård med får i Dalarna har dock visat sig vara positiv för O157:H7 och där har djurägaren fått rekommendationer om sitt fortsatta agerande av länsstyrelsen. Provtagning av en nötkreatursbesättning i Jönköpings län har givit ett positivt provsvar för O121 och där har man nu skickat

prover för typning på Smittskyddsinstitutet för att säkerställa om det rör sig om samma stam som humanfallet.

Jordbruksverket arbetar vidare för att skapa ett kontrollprogram för humanpatogena VTEC hos nötkreatur i Sverige.

STADSDUVOR HADE DUVPEST

Döda stadsduvor i centrala Falköping har vid undersökning visat sig vara infekterade med duvpest. Duvpest orsakas av PMV-1, det paramyxovirus som kan orsaka newcastlesjuka hos fjäderfä. Mot bakgrund av förra vintersäsongens utbrott av newcastlesjuka i tre anläggningar har Jordbruksverket belagt kommunen med restriktioner där alla utegående fjäderfä och tamfåglar tills vidare måste hållas inomhus för att förhindra smittspridning.

MISSTANKE OM NEWCASTLESJUKA/ AVIÄR INFLUENZA

Misstanke om ND och AI uppstod efter att värphöns i en liten kommersiell besättning i södra Sverige insjuknade akut. Djuren uppvisade symtom som nedsatt allmäntillstånd, nedsatt äggproduktion, dyspné och ökad dödlighet. Misstankarna om ND/AI kunde avskrivas efter negativa analyser (PCR). Värphönsen konstaterades istället genom obduktion och mikroskopisk undersökning lida av infektiös laryngotrakeit (ILT). ILT förekommer i svenska hobbybesättningar, men har enbart diagnostiserats vid ett fåtal tillfällen i kommersiella anläggningar. Sjukdomen som tidigare sorterades under epizootilagstiftningen förekommer endemiskt i många länder. Flera länder förebygger sjukdom genom vaccination, men infektion kan också förebyggas med strikta hygienrutiner. ■

noterat

SLU-forskare positiva till immunokastration av grisar

Inom EU har man enats om att från och med 2012 ska grisar vid kastration ges bedövning eller långvarig smärtlindring. Under våren 2011 beslutade därför den svenska grisbranschen att införa smärtlindring i samband med kastration. I och med detta ökar nu behovet av alter-

nativa, icke-kirurgiska metoder. I en ny studie från SLU visar en grupp forskare att immunologisk kastrering kan vara ett bra alternativ.

I Sverige finns ett vaccin registrerat för immunokastration av grisar. Vaccinet bygger på att antikroppar mot gonadotrop-releasing hormon (GnRH) induceras, vilka sedan inaktiverar det kroppsegna GnRH. Detta i sin tur innebär att testiklarna inte utvecklas och att produktionen av testosteron och androstenon reduceras.

Ett praktiskt problem med vaccinationen har varit att vaccinet är utprovat

för 16–20 veckor gamla grisar. SLU-forskarna har därför provat att vaccinera grisar vid tidigare ålder då de är mer lätthanterliga.

– Resultaten är mycket lovande, säger VMD Margareta Wallgren, en av forskarna bakom studien.

– Denna tidiga vaccination utgör ett mycket intressant alternativ till den mer komplicerade kirurgiska kastrationen. Resultaten är av stor betydelse för djurväl-färden.

Källa: pressmeddelande från SLU den 27 september. ■